

Fremsat den 9. februar 2011 af justitsministeren (Lars Barfoed)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Forenkling af bødesagsprocessen)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som ændret ved § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, § 2 i lov nr. 718 af 25. juni 2010, § 2 i lov nr. 1549 af 21. december 2010 og § 2 i lov nr. 1552 af 21. december 2010, foretages følgende ændringer:

1. I § 219 a, stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »fængslet,«: »eller hvis sagen er behandlet efter § 896 a,«.

2. § 832, stk. 4, ophæves.
Stk. 5 bliver herefter stk. 4.

3. I § 896, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »sagen«: »behandles efter § 896 a, eller«.

4. Efter § 896 indsættes:

»§ 896 a. Retten kan uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis

- 1) det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, jf. § 902, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og
- 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat anmodning som nævnt i nr. 1.«

5. § 897, stk. 1, ophæves, og i stedet indsættes:

»Når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, kan retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte

- 1) udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald,
- 2) nægter at afgive forklaring, eller
- 3) har undladt at anmode om et retsmøde, jf. § 896 a.

Stk. 2. En dom efter stk. 1 kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

6. I § 987 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Er en tiltalt blevet domfældt uden retsmøde efter § 897, stk. 1, nr. 3, kan domfældte begære sagen genoptaget til forhandling, når domfældte godtgør at have været forhindret i at anmode om et retsmøde på grund af omstændigheder, som ikke kan tilregnes den pågældende, eller at bødeforelægget ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Reglerne i stk. 1, 2. -4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

7. I § 988 ændres »§ 987, stk. 2« til: »§ 987, stk. 3«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. september 2011.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. **Indledning**
2. **Gældende ret**
 - 2.1. **Udstedelse af bødeforelæg og indbringelse af bødesager for retten**
 - 2.2. **Rettens behandling af bødesager**
 - 2.3. **Domfældtes retsmidler mod udeblivelsesdomme**
 - 2.4. **Sagsomkostninger**
3. **Forslag fra Domstolenes Samarbejdsudvalg og The Boston Consulting Group**
 - 3.1. **Model I**
 - 3.2. **Model II**
 - 3.3. **Model III**
4. **Justitsministeriets overvejelser**
5. **Lovforslagets udformning**
6. **Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
7. **Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet**
8. **Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne**
9. **Miljømæssige konsekvenser**
10. **Forholdet til EU-retten**
11. **Hørte myndigheder og organisationer mv.**
12. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at forenkle domstolenes behandling af bødesager, hvor der er udstedt et bødeforelæg.

Lovforslaget bygger i vidt omfang på et forslag fra en arbejdsgruppe nedsat under Domstolenes Samarbejdsudvalg. Arbejdsgruppens forslag indgår i et oplæg om mulighederne for en mere smidig og ressourceeffektiv behandling af bødesager.

Efter de gældende regler skal retten, når den modtager en bødesag fra anklagemyndigheden, fastsætte tid og sted for en hovedforhandling og indkalde tiltalte til hovedforhandlingen.

Udebliver tiltalte fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald, og er der ikke omstændigheder, der taler imod det, kan retten afsige en såkaldt udeblivelsesdom. Det sker i praksis i meget vidt omfang i sager, hvor der er udstedt et bødeforelæg.

For at sikre en bedre udnyttelse af ressourcerne og større fleksibilitet i opgavevaretagelsen hos anklagemyndigheden og domstolene, lægges der med lovforslaget op til en ordning, hvor det i bødeforelæg kan angives, at den pågældende – hvis bødeforelægget ikke vedtages – uden yderligere varsel kan blive dømt for den lovovertrædelse, som bødeforelægget angår, medmin-

dre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde. Hvis modtageren af bødeforelægget således hverken vedtager bødeforelægget eller anmoder om et retsmøde, vil retten – uden selv at rette henvendelse til den tiltalte forinden – kunne afsige udeblivelsesdom uden retsmøde, hvis der ikke er omstændigheder, der taler imod det.

Ordningen betyder, at der fremover ikke vil skulle reserveres retslokaler og afholdes retsmøder med tilstedeværelse af både en dommer og en anklager i sager, hvor tiltalte ikke ønsker at møde op. I stedet vil dommeren kunne behandle sagerne, når de bedst kan passes ind i forhold til dommerens øvrige opgaver. Domstolene undgår endvidere at skulle sende den tiltalte en indkaldelse til hovedforhandling eller i øvrigt at kontakte den tiltalte. Samtidig fastholdes princippet om, at alene domstolene kan pålægge strafansvar i sager, hvor den pågældende ikke erklærer sig skyldig.

2. Gældende ret

2.1. Udstedelse af bødeforelæg og indbringelse af bødesager for retten

Efter retsplejelovens § 832, stk. 1, kan anklagemyndigheden i sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes

at ville medføre højere straf end bøde, i et bødeforelæg tilkendegive over for den sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og i øvrigt erklærer sig villig til at betale den forelagte bøde inden for en nærmere angiven frist. Rigsadvokaten har oplyst, at anklagemyndigheden i praksis anvender bødeforelæg i de fleste bødesager. Det gælder dog ikke, hvis sagen omfatter konfiskationskrav, der ikke kan afgøres udenretligt, og som udgangspunkt heller ikke, hvis forurettede har udtrykt ønske om erstatning, uden at erstatningen er blevet betalt, eller forlig om erstatningen er indgået. Endvidere forsøges visse typer af bødesager ikke afsluttet med bødeforelæg, f.eks. fordi der er tale om meget store bøder, som erfaringsmæssigt ikke umiddelbart bliver betalt.

Med hjemmel i retsplejelovens § 832, stk. 1, jf. § 104, stk. 1, er der på visse områder indført en ordning med såkaldte bødetilkendegivelser på stedet. Det fremgår således af Rigsadvokatens meddelelse 4/2000 (senest rettet i august 2010) om sanktionspåstande m.v. i færdselsager og Rigsadvokatens meddelelse 10/2005 (senest rettet i december 2009) om sanktionspåstande i sager om overtrædelse af ordensbekendtgørelsen, at politiet i visse tilfælde på gerningsstedet kan udfylde og udlevere en bødetilkendegivelse til den sigtede. Tilkendegivelsen fungerer som en underretning til den sigtede om sigtelsen og sagens forventede afgørelse. Tilkendegivelsen efterfølges af et brev til den sigtede fra bødekontoret med opfordring til at betale bøden på et vedhæftet girokort. Tilkendegivelse og brev udgør tilsammen et bødeforelæg.

I færdselslovens § 119 a er der desuden fastsat regler om anklagemyndighedens anvendelse af bødeforelæg i sager om frakendelse af førerretten eller kørselsforbud som følge af nærmere angivne overtrædelser af færdselsloven, som ikke skønnes at medføre højere straf end bøde. Anklagemyndigheden kan i disse sager, der f.eks. kan dreje sig om overskridelse af hastighedsgrænser eller spirituskørsel, i et bødeforelæg tilkendegive over for sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erkender sig skyldig i overtrædelsen og inden for en nærmere angivet frist erklærer sig villig til at betale den forelagte bøde samt vedtager kørselsforbud eller betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten i et i tilkendegivelsen nærmere angivet tidsrum.

Andre myndigheder end politi og anklagemyndighed (såkaldte særmyndigheder) er i visse tilfælde tillagt kompetence til at udstede bødeforelæg. Bl.a. kan Fødevarestyrelsen inden for fødevareområdet udstede bødeforelæg, og Arbejdstilsynet kan ved visse overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen udstede bødeforelæg. Anvendelsen af bødeforelæg, der udstedes af andre myn-

digheder end politi og anklagemyndighed, forudsætter generelt, at den pågældende lovovertrædelse er ukompliceret og uden bevismæssige tvivlsspørgsmål, og at sanktionsniveauet ligger fast.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejeloven, at formålet med reglerne om udstedelse af bødeforelæg er, at en sigtet, der erkender sig skyldig, kan spares for at skulle møde i retten, og at retterne undgår at skulle tage stilling til de mange småsager, hvor forseelsen er klar.

For at en sag kan afsluttes udenretligt med et bødeforelæg, forudsætter det en reaktion fra den, der har modtaget bødeforelægget. Den pågældende skal således erklære sig skyldig i overtrædelsen og villig til at betale bøden inden for en nærmere angiven frist. Vedkommendes passivitet indebærer således ikke en vedtagelse af bødeforelægget. Hvis vedkommende enten ikke reagerer på bødeforelægget eller meddeler, at han ikke vil vedtage bødeforelægget, må anklagemyndigheden indbringe sagen for retten. Hvis der er tale om et bødeforelæg, der er udstedt af andre myndigheder end politi og anklagemyndighed, må den pågældende myndighed overgive sagen til vedkommende politikreds, der herefter vurderer, om der skal foretages en politimæssig efterforskning af sagen, samt om der er grundlag for at indbringe sagen for retten. Det er således anklagemyndigheden, som indbringer sagen for retten, uanset hvem der har udstedt bødeforelægget.

De bødesager, som ikke vurderes egnede til at blive afgjort udenretligt med et bødeforelæg, indbringes direkte for retten til afgørelse.

Anklagemyndigheden indbringer sager for retten ved at indlevere et anklageskrift til retten, jf. retsplejelovens §§ 834, 835 og § 896, stk. 1. I de sager, hvor der forud for sagens indbringelse for retten har været udstedt et bødeforelæg af politi eller anklagemyndighed, anvendes bødeforelægget med påtegning eller følgeskrivelse om tiltalerejsning i vidt omfang som anklageskrift.

2.2. Rettens behandling af bødesager

2.2.1. Sager, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde, og som ikke skønnes at være af særlig indgribende betydning for den tiltalte eller af særlig offentlig interesse, behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80 om straffesager, i hvilke der ikke medvirker lægdommere. Domstolsstyrelsen har oplyst, at sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, som altovervejende hovedregel behandles efter disse regler.

Der er i færdselsloven fastsat visse særregler om domsmænds medvirken i færdselssager. Det fremgår således af § 119, stk. 2, at domsmænd medvirker i sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, hvor

der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten efter færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 5 (om særlig hensynsløs kørsel), eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Uanset reglerne i § 119, stk. 2, medvirker domsmænd dog ikke i sager, der behandles efter retsplejelovens § 831 (tilståelsessager), og i sager, der vedrører overtrædelse af færdselslovens § 53 (spirituskørsel), -§ 54, stk. 1 (narkokørsel), § 56, stk. 1, § 62, stk. 1, og § 63 a (kørsel uden at have erhvervet kørekort) samt § 117 a (kørsel i frakendelsestiden), jf. § 119, stk. 3.

Når anklageskriftet er indleveret til retten, jf. punkt 2.1 ovenfor, fastsætter retten tid og sted for en hovedforhandling af sagen, jf. retsplejelovens § 896, stk. 1. Retten kan i bødesager vælge enten at forkynde en indkaldelse til hovedforhandlingen for tiltalte med en frist på mindst 4 dage eller kortere, hvis retten bestemmer det, jf. § 896, stk. 2, eller at sende en indkaldelse med kopi af anklageskriftet til tiltalte senest 2 uger før hovedforhandlingen, jf. § 896, stk. 4.

Det skal fremgå af indkaldelsen, at hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald, kan dette medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. retsplejelovens § 896, stk. 3, nr. 2.

Efter retsplejelovens § 897, stk. 1, kan retten således – hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald – behandle bødesager, som om tiltalte har tilstået det eller de forhold, som den pågældende er tiltalt for. Det gælder dog ikke, hvis omstændighederne taler imod at afsige udeblivelsesdom, hvilket f.eks. kan være tilfældet, hvis tiltalen er uklar, hvis anklagemyndighedens retsanvendelse er tvivlsom, eller der i øvrigt foreligger tvivl om, hvorvidt strafbarhedsbetingelserne er opfyldt, eller hvis sagen må antages at have væsentlig betydning for tiltalte, f.eks. på grund af bødens størrelse eller kriminalitetens art. Der kan endvidere være tale om, at retten skønner det betænkeligt at fortolke tiltaltes udeblivelse som en erkendelse, f.eks. i tilfælde, hvor retten er bekendt med, at tiltalte på grund af bortrejse ikke har modtaget indkaldelsen til hovedforhandlingen. Hvis retten ikke finder grundlag for at afsige udeblivelsesdom, udsættes sagen, og der indkaldes til et nyt retsmøde.

Det bemærkes, at retsplejelovens § 897, stk. 1, ikke finder anvendelse i sager om betinget frakendelse af førerretten, jf. færdselslovens § 119, stk. 1.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at der ofte berammes mange sager, hvor politi og anklagemyndighed har udstedt bødeforelæg, til behandling på den samme dag. Der kan således f.eks. berammes 5 sager til hver 5. minut eller 15 sager til hvert 15. minut (såkaldte minutsager).

Årsagen hertil er, at de tiltalte i de fleste bødeforelægs-sager ikke møder op. Endvidere kommer en del af de (få) tiltalte, som møder op, alene for at anmode om en afdragsordning og ikke for at påstå frifindelse. I øvrigt tilbagekaldes en betydelig del af sagerne af anklagemyndigheden, fordi tiltalte efter modtagelsen af rettens indkaldelse har kontaktet politiet og vedtaget bødeforelægget. I ganske få sager møder de tiltalte op og påstår frifindelse eller nedsættelse af bøden, hvilket kan betyde, at sagen må udsættes med henblik på bevisførelse under et nyt retsmøde.

Under hovedforhandlingen deltager der en dommer og en anklager, ligesom der ofte er en retssekretær til stede. Dommeren, anklageren og (eventuelt) retssekretæren sidder under hovedforhandlingen i det dertil reserverede retslokale og venter på, at de tiltalte eventuelt møder op. Imens kan de sager, hvor mødetidspunktet er overskredet, uden at tiltalte har vist sig eller givet meddelelse om lovligt forfald, behandles. Hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, kan der afsiges udeblivelsesdom, enten under det pågældende retsmøde eller senere, jf. retsplejelovens § 219 a.

Domstolsstyrelsen har oplyst, at ud af de ca. 84.000 sager, som domstolene i 2009 behandlede efter retsplejelovens kapitel 80, blev ca. 37.000 sager afgjort med en udeblivelsesdom, og ca. 31.000 sager blev tilbagekaldt af anklagemyndigheden (bl.a. fordi tiltalte i en række sager vedtager bødeforelægget efter modtagelsen af rettens indkaldelse til hovedforhandling). Størstedelen af sagerne er sager, hvor der er udstedt bødeforelæg.

2.2.2. Sager, hvori der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde, behandles under medvirken af domsmænd efter retsplejelovens kapitel 78, hvis sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for den tiltalte eller af særlig offentlig interesse, jf. retsplejelovens § 686, stk. 2.

I så fald forkynder anklagemyndigheden en kopi af anklageskriftet for tiltalte, jf. retsplejelovens § 835, stk. 2. Når retten har underrettet anklagemyndigheden om tidspunktet for hovedforhandlingen, sørger anklagemyndigheden endvidere for, at en indkaldelse med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen forkynnes for tiltalte, som udgangspunkt med mindst 4 dages varsel, jf. § 844, stk. 1 og 2. Tiltalte skal som udgangspunkt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen, jf. § 853. Udebliver tiltalte, og kan den pågældende ikke straks bringes til stede, vil sagen således som udgangspunkt blive udsat, jf. § 855, stk. 1. Bl.a. i sager, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, kan en hovedforhandling dog fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. § 855, stk. 3.

2.3. Domfældtes retsmidler mod udeblivelsesdomme

Når retten har afsagt dom i en sag, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80, skal retten efter retsplejelovens § 219 a, stk. 5, fremsende en udskrift af dommen til den tiltalte.

Efter retsplejelovens § 902 kan tiltalte som udgangspunkt kun anke en dom, når tiltalte har givet møde i retten. Tiltalte, der er dømt som udebleven i medfør af retsplejelovens § 897, kan således i almindelighed ikke anke dommen.

En tiltalt, der er blevet dømt som udebleven, har imidlertid mulighed for at få sagen genoptaget efter retsplejelovens § 987, stk. 1, hvis tiltalte kan godtgøre, at vedkommende har haft lovligt forfald og samtidig har været forhindret i at meddele retten dette på grund af omstændigheder, der ikke kan tilregnes vedkommende. Tiltalte kan endvidere få sagen genoptaget, hvis tiltalte kan godtgøre, at indkaldelsen til retsmødet ikke er kommet rettidigt til vedkommendes kundskab. Det er i lovens forarbejder forudsat, at der anlægges en meget lempelig vurdering, hvis tiltalte oplyser ikke at have fået meddelelse om retsmødet. Domstolsstyrelsen har fra en række byretter indhentet oplysninger, som viser, at der i overensstemmelse hermed i praksis foretages en meget lempelig vurdering, således at en anmodning om genoptagelse som altovervejende hovedregel imødekommes, hvis den pågældende meddeler retten, at brevet med indkaldelsen ikke er modtaget.

En begæring om genoptagelse skal fremsættes over for den ret, der har afsagt dom i sagen, og begæringen skal som udgangspunkt fremsættes inden 14 dage efter, at retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte, jf. retsplejelovens § 904, stk. 3, og § 910, stk. 2, jf. § 987, stk. 1, 2. pkt.

2.4. Sagsomkostninger

Det fremgår af retsplejelovens § 1007, at omkostningerne ved behandlingen af straffesager, som forfølges af en offentlig myndighed, udredes af det offentlige med forbehold for at få dem erstattet. Efter retsplejelovens § 1008, stk. 1, er en sigtet, der findes skyldig, pligtig at betale det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling.

De nævnte bestemmelser bygger på et princip om, at staten må afholde de generelle omkostninger, der er forbundet med at føre straffesager og pålægge borgerne straf. Hvis en sigtet findes skyldig, kan vedkommende imidlertid pålægges at betale de nødvendige udgifter, som er medgået til sagens behandling, og som kan henføres direkte til den pågældende sag. Den pågældende kan derimod ikke pålægges at betale almindelige drifts-

udgifter, som ikke er direkte forbundne med at føre den pågældende straffesag, f.eks. løn til personale ved domstolene, indkøb af papir og lignende samt vedligeholdelse af retsbygninger.

I praksis omfatter de sagsomkostninger, som en dømt kan pålægges at betale, navnlig den pågældendes udgifter til en eventuel forsvarer. Der kan endvidere blive tale om, at den dømte skal betale de udgifter, som politiet har afholdt i forbindelse med efterforskningen, f.eks. udgifter i forbindelse med blodprøver, kliniske og retsmedicinske lægeundersøgelser mv.

I bødeforelæggssager vil der kun yderst sjældent være udgifter, der ikke er almindelige driftsudgifter. Der vil herunder typisk ikke være beskikket en forsvarer i en bødesag, der kan afgøres med en udeblivelsesdom. Der vil således ved behandlingen af bødeforelæggssager ved retten almindeligvis ikke påløbe sagsomkostninger.

3. Forslag fra Domstolenes Samarbejdsudvalg og The Boston Consulting Group

Domstolenes Samarbejdsudvalg nedsatte i 2007 en arbejdsgruppe om behandling af bødesager med deltagelse af repræsentanter for anklagemyndigheden, retterne og Domstolsstyrelsen. Arbejdsgruppen fik til opgave at drøfte mulighederne for en mere smidig og ressourceeffektiv behandling af de mange bødesager. Arbejdsgruppen fremkom i 2008 med et oplæg om to mulige modeller (model I og II nedenfor) med henblik på at opnå en mere effektiv behandling af bødesager.

Endvidere har The Boston Consulting Group, som er en privat konsulentvirksomhed, for Justitsministeriet, Finansministeriet og Domstolsstyrelsen i 2009 bl.a. foretaget en analyse af effektiviseringspotentialer for simple bødesager. The Boston Consulting Group har på baggrund heraf i sin rapport »Kvantificering af Effektiviseringstiltag samt Opdatering af Sagsmodel for De Danske Byretter« fra november 2009 foreslået to effektiviseringstiltag (model I og III nedenfor).

3.1. Model I

3.1.1. Arbejdsgruppen under Domstolenes Samarbejdsudvalg har påpeget, at det kunne overvejes at indføre en ordning, hvor politi og anklagemyndighed i forbindelse med udstedelse af et bødeforelæg til en sigtet skal vejlede om, at den pågældende enten skal betale bøden eller rette henvendelse til politi eller anklagemyndighed inden en vis frist, hvis sagen ønskes behandlet ved domstolene. Hvis sigtede ikke svarer, skal vedkommende anses for at have vedtaget bøden, og politiet vil kunne iværksætte inddrivelse. Arbejdsgruppen har endvidere anført, at ordningen eventuelt kan kombineres

med en adgang til at få sagen genoptaget inden for en vis frist, efter at inddrivelse er sket.

3.1.2. The Boston Consulting Group har foreslået en lignende ordning, hvor det skal fremgå af bødeforelægget, at hvis man har indsigelser og derfor ikke kan vedtage bødeforelægget, så skal man inden 14 dage kontakte politiet og redegøre for sin indsigelse. Det vil efter den foreslåede ordning være tilstrækkeligt at ringe til det centrale servicecenter i politikredsen og få en medarbejder her til at registrere indsigelsen og dens indhold. Servicecenteret skal samtidig anmode om oplysninger om potentielle vidner og disses kontaktoplysninger.

I tilfælde af indsigelser over for det udstedte bødeforelæg, skal anklagemyndigheden efter den foreslåede ordning som i dag sende sagen til retten, der herefter indkalder til et retsmøde.

Hvis den sigtede ikke foretager sig noget inden 14 dage, vil den pågældende anses for at have vedtaget bøden, som herefter vil kunne overgå direkte til inddrivelse. Denne konsekvens skal efter forslaget ligeledes fremgå af bødeforelægget.

The Boston Consulting Group foreslår endvidere – på linje med arbejdsgruppen under Domstolsstyrelsen – at det skal være muligt at få genoptaget en sag, hvor bøden er overgået til inddrivelse, hvis man ikke mener at have modtaget bødeforelægget fra politiet.

3.2. Model II

Arbejdsgruppen under Domstolenes Samarbejdsudvalg har som et alternativ til model I foreslået, at der indføres en ordning, hvorefter politiet efter udstedelsen af et bødeforelæg sender et brev til sigtede, hvori sigtede bliver vejledt om, at sagen vil blive sendt til retten, medmindre sigtede betaler bøden inden en vis frist.

Når retten modtager sagen, skal retten efter forslaget sende et brev til den tiltalte, hvori tiltalte vejledes om, at vedkommende enten kan betale bøden eller – hvis tiltalte ønsker sagen behandlet i et retsmøde – rette henvendelse til retten. Hvis tiltalte ikke svarer, anses tiltalte for at have tilstået det forhold, som han er tiltalt for, og der afsiges udeblivelsesdom.

Arbejdsgruppen har anført, at den beskrevne ordning – ligesom model I – kan kombineres med en adgang for den domfældte til at få sagen genoptaget inden for en vis frist efter afsigelsen af udeblivelsesdom.

Arbejdsgruppen har endvidere anført, at model II formentlig vil være mindre ressourcebesparende end model I. For så vidt angår model I må det således antages, at langt de fleste sager alene vil skulle oprettes hos politiet, mens domstolene kun vil skulle oprette og behandle de sager, hvor sigtede anmoder om behandling i retten.

Model II vil derimod fortsat kræve, at et stort antal sager (som i dag) vil skulle oprettes både hos politiet og ved domstolene. Ressourcebesparelsen ved model II vil ifølge arbejdsgruppen bestå i, at domstolene ikke skal beramme sagerne, medmindre tiltalte har svaret. Arbejdsgruppen har bemærket, at selv om denne besparelse ikke umiddelbart forekommer stor, særligt henset til, at retterne alligevel skal sende et brev til tiltalte, så vil den dog alligevel betyde, at der ikke skal afsættes tid i dommerens og anklagerens kalender til retsmøder, hvor de tiltalte ikke møder op. Samtidig vil ordningen indebære, at dommeren har mulighed for at sortere de sager fra, hvor der ikke bør afsiges udeblivelsesdom.

3.3. Model III

The Boston Consulting Group har som et alternativ til model I foreslået, at der indføres et krav om dækning af sagsomkostninger. Det foreslås nærmere bestemt, at bødeforelæg skal indeholde oplysning om, at hvis sagen overgår til domstolene, vil der blive pålagt en afgift (f.eks. 400 kr.), der skal dække rettens omkostninger ved at behandle sagen. Hvis den tiltalte møder i retten og får medhold i sin indsigelse, skal afgiften efter forslaget falde bort sammen med bøden.

4. Justitsministeriets overvejelser

Efter Justitsministeriets opfattelse er det væsentligt, at straffesager behandles så hurtigt og effektivt som muligt hos politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Det er samtidig væsentligt at sikre, at behandlingen lever op til grundlæggende retssikkerhedshensyn i forhold til den person, som er mistænkt for en strafbar handling, og som risikerer at blive pålagt en straf.

Model I, som er beskrevet nærmere under punkt 3.1 ovenfor, indebærer, at en person, der ikke reagerer på et bødeforelæg, vil blive forpligtet til at betale den forelagte bøde.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det normalt en domstolsopgave at tage stilling til, om der er grundlag for at pålægge en person, der ikke erklærer sig skyldig, et strafansvar, således at den pågældende person alene straffes efter en forudgående domstolsprøvelse af, om både de indholdsmæssige og processuelle betingelser for at pålægge straf er tilstede.

Den gældende ordning med behandling af udenretlige bødevedtagelser bygger på, at den pågældende erklærer sig skyldig og rede til at betale den forelagte bøde. I modsat fald indbringes sagen som alle andre straffesager for retten, der herefter tager stilling til, om der er grundlag for at straffe den pågældende.

En eventuel ordning, hvorefter den blotte passivitet over for et bødeforelæg skulle udgøre et tilstrækkeligt grundlag for at anse den pågældende for skyldig, og hvor der således ikke vil ske en domstolsprøvelse af, om betingelserne for at straffe den pågældende er opfyldt, vil efter Justitsministeriets opfattelse rejse væsentlige principielle spørgsmål i forhold til, hvilken myndighed der kan pålægge en person et strafansvar. Ordningen vil således reelt indebære, at afgørelsen om at pålægge strafansvar i de pågældende sager træffes af den myndighed, som udsteder bødeforelægget, det vil sige enten anklagemyndigheden, polititjenestemænd i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen eller andre administrative myndigheder, jf. punkt 2.1 ovenfor.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der derfor ikke grundlag for at gennemføre model I.

Arbejdsgruppen under Domstolenes Samarbejdsudvalg har som beskrevet ovenfor under punkt 3.2 om *model II* foreslået, at der indføres en ordning, hvorefter retten i sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, i stedet for at indkalde til et retsmøde kan sende et brev til den tiltalte og orientere om, at sagen vil blive afgjort uden afholdelse af et retsmøde, medmindre tiltalte anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde. Hvis tiltalte ikke anmoder om et retsmøde, kan der herefter afsiges udeblivelsesdom.

Med denne model fastholdes princippet om, at alene domstolene kan pålægge strafansvar i sager, hvor den pågældende ikke erklærer sig skyldig. Til forskel fra den gældende ordning vil der kun blive afholdt et retsmøde, hvis tiltalte anmoder herom, således at dommeren, hvis der ikke anmodes om et retsmøde, kan behandle sagen på sit kontor i stedet for i et retsmøde, hvor der også er en anklager til stede.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der ingen retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved at indføre model II. Ministeriet finder herunder ikke, at der er betænkeligheder ved over for den tiltalte at lægge op til, at sagen skal afgøres uden hovedforhandling. Der henvises i den forbindelse til, at udeblivelsesdom ikke afsiges, hvis omstændighederne taler imod at afgøre sagen uden tiltaltes tilstedeværelse, hvilket i givet fald også bør gælde for udeblivelsesdomme efter model II. Hvis ordningen begrænses til sager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80, vil sager, som skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte, endvidere i almindelighed falde uden for den foreslåede ordning, jf. retsplejelovens § 686, stk. 2.

Det er samtidig Justitsministeriets vurdering, at modellen indebærer en bedre og mere fleksibel udnyttelse af ressourcerne hos anklagemyndighed og domstole. Ju-

stitsministeriet har i den forbindelse hæftet sig ved oplysningerne om, at tiltalte i størstedelen af de mange bødeforelægssager ikke møder op, og at sagen herefter som hovedregel afgøres med en udeblivelsesdom. Med den foreslåede model undgår man at skulle reservere retslokaler og tid i såvel en dommers som en anklagers kalender til behandlingen af de sager, hvor tiltalte ikke er interesseret i at være til stede. I stedet kan dommeren behandle sagerne uden tilstedeværelsen af en anklager, når det passer ind i forhold til dommerens øvrige opgaver.

Justitsministeriet kan således overordnet set tilslutte sig model II. Ministeriet finder dog ikke, at der er behov for, at anklagemyndigheden efter udstedelsen af et bødeforelæg, som vedkommende ikke vedtager, skal sende et nyt brev til sigtede, hvori sigtede bliver vejledt om, at sagen vil blive sendt til retten, medmindre sigtede betaler bøden inden en vis frist. Det bemærkes herved, at det fremgår af selve bødeforelægget, at det er en forudsætning for at undgå en retssag, at man erklærer sig skyldig i den pågældende overtrædelse og rede til at betale den bøde, som er angivet i bødeforelægget, inden en frist, som ligeledes er angivet i bødeforelægget.

Justitsministeriet finder i den forbindelse, at model II med fordel kan forenkles ved, at oplysningen om, at sagen vil blive afgjort uden afholdelse af et retsmøde, medmindre den pågældende anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde, i stedet fremgår af bødeforelægget. Justitsministeriet finder endvidere, at vedkommendes eventuelle ønske om, at sagen bliver behandlet i et retsmøde, med fordel kan meddeles den myndighed, der har udstedt bødeforelægget, eller – hvis der er tale om bødeforelæg udstedt af en særmyndighed – eventuelt til den politikreds, som sagen skal oversendes til, hvis bødeforelægget ikke vedtages. Domstolene vil herefter, når den modtager en sag fra anklagemyndigheden, hvor der ikke er anmodet om et retsmøde, kunne behandle sagen uden retsmøde og uden selv at rette henvendelse til den tiltalte.

Som beskrevet ovenfor under punkt 3.3 om *model III* har The Boston Consulting Group foreslået, at der indføres et krav om dækning af sagsomkostninger i bødeforelægssager, der indbringes for domstolene.

Forslaget fra The Boston Consulting Group vil efter Justitsministeriets opfattelse indebære, at der vil blive pålagt visse dømtte en slags afgift for, at staten har idømt dem en straf, hvilket er i strid med det generelle princip i dansk ret om, at staten må afholde de mere generelle omkostninger, der er forbundet med at føre straffesager og pålægge borgerne straf.

Det vil herudover efter Justitsministeriets opfattelse være i strid med lighedsprincippet, at personer, der i forbindelse med en udeblivelsesdom har fået en bøde, pålægges at betale for udgifter af mere generel karakter, som andre dømte ikke bliver pålagt at betale, jf. nærmere herom punkt 2.4 ovenfor.

Efter Justitsministeriets opfattelse er der derfor ikke grundlag for at indføre en sådan ordning.

5. Lovforslagets udformning

Med henblik på at opnå en bedre og mere fleksibel udnyttelse af ressourcerne i domstolssystemet lægges der med lovforslaget op til en ordning, der giver domstolene mulighed for at afsige udeblivelsesdom i sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, uden afholdelse af et retsmøde, hvis tiltalte ikke udtrykkeligt har anmodet om at få sagen behandlet i et retsmøde, og omstændighederne ikke taler imod at afsige udeblivelsesdom. Det skal fremgå af bødeforelægget, hvortil anmodningen skal rettes, jf. nærmere herom nedenfor.

Lovforslaget indebærer, at den myndighed, der udsteder et bødeforelæg, i bødeforelægget kan meddele, at hvis den pågældende ikke vedtager bødeforelægget (det vil sige erklærer sig skyldig i overtrædelsen og rede til inden en nærmere angiven frist at betale bøden), vil retten uden yderligere varsel kunne dømme den pågældende for den lovovertrædelse, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, medmindre den pågældende inden den frist, der er fastsat i bødeforelægget, anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde. Det forudsættes, at fristen for at anmode om et retsmøde fastsættes til mindst 14 dage fra den dato, hvor bødeforelægget (for så vidt angår bødetilkendegivelser på stedet det opfølgende brev) er sendt til den pågældende. Fristen kan være sammenfaldende med den frist, inden for hvilken den pågældende skal vedtage bødeforelægget for at undgå, at sagen indbringes for retten.

Hvis modtageren af bødeforelægget herefter hverken vedtager bødeforelægget eller anmoder om et retsmøde inden den fastsatte frist, vil retten i sager, der behandles uden domsmænd efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80 – uden selv forinden at rette henvendelse til den tiltalte – kunne afsige udeblivelsesdom uden retsmøde, hvis der ikke er omstændigheder, der taler imod det.

Det er hensigten, at bødeforelæg, der udstedes af politi og anklagemyndighed, skal indeholde den pågældende meddelelse, således at disse sager kan behandles efter den nye ordning. Det gælder som udgangspunkt også bødeforelæg, som i henhold til færdselslovens § 119 a ikke kun omfatter en bøde, men også en frakendelse af førerretten, forudsat at sagen kan behandles uden doms-

mænd, og at adgangen til at afsige dom efter retsplejelovens § 897, stk. 1, ikke er afskåret, jf. punkt 2.2 ovenfor.

For så vidt angår bødeforelæg, der udstedes af andre myndigheder end politi og anklagemyndighed, forudsættes det, at bødeforelæggene alene forsynes med ovennævnte meddelelse efter aftale mellem Rigsadvokaten og den enkelte myndighed. Det forudsættes således, at disse bødeforelæg alene bliver omfattet af den foreslåede nye ordning i det omfang, anklagemyndigheden efter drøftelse med den enkelte særmyndighed vurderer, at dette er hensigtsmæssigt for sagernes behandling.

Det skal som nævnt ovenfor fremgå af bødeforelægget, hvortil anmodningen om, at sagen behandles i et retsmøde, skal rettes. Som udgangspunkt vil anmodningen skulle rettes til den myndighed, der har udstedt bødeforelægget. Hvis der er tale om bødeforelæg udstedt af en særmyndighed, vil det dog skulle aftales mellem Rigsadvokaten og den pågældende myndighed, om anmodningen skal rettes til særmyndigheden eller til den politikreds, som sagen skal overgives til, hvis bødeforelægget ikke vedtages.

I det omfang bødeforelæg udstedt af en særmyndighed omfattes af den foreslåede nye ordning efter aftale med Rigsadvokaten, vil særmyndigheden fortsat skulle overgive ikke vedtagne bødeforelæg til vedkommende politikreds, som herefter træffer beslutning om, hvorvidt det er nødvendigt at iværksætte en politimæssig efterforskning af sagen, og om sagen skal indbringes for retten. Det vil også fortsat være anklagemyndigheden, som i givet fald indbringer sagen for retten.

Som udgangspunkt vil alle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, der som beskrevet ovenfor indeholder meddelelse om, at behandling af sagen i et retsmøde forudsætter anmodning herom, og hvor sagen behandles uden domsmænd efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80, være omfattet af den foreslåede ordning. Det forudsættes dog, at der i sager, hvor der er udstedt et bødeforelæg, men hvor anlageskriftet indeholder påstande, der går ud over bødeforelægget, vil blive indkaldt til hovedforhandling, som det sker i dag. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en forurettet efter udstedelsen af bødeforelægget har fremsat et krav om erstatning, som ønskes behandlet under straffesagen.

Det vil i øvrigt være op til retten at afgøre, om der i sager, hvor ovennævnte meddelelse er givet, og der ikke er anmodet om et retsmøde, alligevel bør indkaldes til et retsmøde på samme måde, som det sker i dag (f.eks. hvis det på forhånd vurderes, at betingelserne for at afsige udeblivelsesdom ikke vil være opfyldt).

Det vil også kunne forekomme, at retten først senere under sagens behandling konstaterer, at der ikke er grundlag for at afsige udeblivelsesdom. I så fald må retten på dette tidspunkt indkalde tiltalte til hovedforhandling på samme måde som i dag.

Der er ikke i lovforslaget fastsat regler om, hvordan en person, der har modtaget et bødeforelæg, skal fremsætte anmodning om et retsmøde. Det forudsættes, at dette kan ske både skriftligt og mundtligt.

Hvis den pågældende inden for den frist, der fremgår af bødeforelægget, anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde, vil retten efter lovforslaget skulle fastsætte tid og sted for en hovedforhandling og indkalde tiltalte hertil på samme måde, som retten i dag indkalder til hovedforhandling i bødesager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80.

Hvis den pågældende imidlertid ikke rettidigt anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde, vil retten efter lovforslaget kunne behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som fremgår af anklageskriftet – det vil sige, at retten kan afsige udeblivelsesdom – medmindre omstændighederne taler imod det. Der lægges altså med lovforslaget op til, at domstolene skal foretage den samme prøvelse af grundlaget for at pålægge den tiltalte strafansvar, som i dag finder sted i bødesager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80, og hvor en tiltalt udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald eller nægter at afgive forklaring, jf. punkt 2.2.1 ovenfor.

Hvis retten i den foreslåede ordning afsiger udeblivelsesdom, vil retten i overensstemmelse med den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 1. pkt., skulle fremsende en udskrift af dommen til den dømte.

Udeblivelsesdomme kan i henhold til den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 902 som udgangspunkt ikke ankes, jf. nærmere om bestemmelsen punkt 2.3 ovenfor. Denne bestemmelse vil også finde anvendelse på domme, som efter den foreslåede ordning afsiges, når tiltalte ikke anmoder om et retsmøde.

Med lovforslaget lægges der imidlertid op til, at domfældte skal have mulighed for at få sin sag genoptaget, hvis vedkommende kan godtgøre at have været forhindret i at anmode om et retsmøde på grund af omstændigheder, som ikke kan tilregnes den pågældende, eller at bødeforelægget ikke er kommet rettidigt til vedkommendes kundskab. Den foreslåede adgang til genoptagelse svarer til, hvad der i dag gælder ved udeblivelsesdomme, som afsiges i bødesager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80, og hvor en tiltalt udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald. I sådanne tilfælde kan domfældte således få

sin sag genoptaget, hvis vedkommende kan godtgøre at have haft lovligt forfald og på grund af omstændigheder, der ikke kan tilregnes vedkommende, har været forhindret i at give meddelelse om det, eller at indkaldelsen til retsmødet ikke er kommet rettidigt til vedkommendes kundskab, jf. også punkt 2.3 ovenfor. Det forudsættes i den forbindelse, at der – på samme måde som tilfældet er i dag for så vidt angår indkaldelser til retsmøder, jf. punkt 2.3 ovenfor – anlægges en meget lempelig vurdering, hvis tiltalte oplyser ikke at have modtaget bødeforelægget.

En anmodning om genoptagelse af sagen skal efter de gældende regler fremsættes over for den ret, der har afsagt dom i sagen, inden 14 dage efter, at retten har sendt en udskrift af dommen til den domfældte. Der foreslås med lovforslaget ingen ændringer heri.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Formålet med den nye bødesagsproces er at sikre, at bødesager, der behandles uden medvirken af domsmænd, kan behandles så hurtigt og effektivt som muligt af både politiet, anklagemyndigheden og domstolene.

For domstolene vil den ændrede bødesagsproces gøre det muligt for retterne at tilrettelægge afviklingen af sagerne på en bedre og mere hensigtsmæssig måde, idet det forventes, at der i en række af de sager, hvor der i dag afsiges udeblivelsesdom, fremover ikke vil skulle afsættes tid til afholdelse af retsmøder. Her vil sagerne som det klare udgangspunkt kunne behandles på skriftligt grundlag af dommeren. Afviklingen af sagerne vil imidlertid fortsat skulle behandles af domstolene, hvorfor den ændrede bødesagsproces samlet set ikke skønnes at medføre ressourcebesparelser for domstolene.

I forhold til anklagemyndigheden vil lovforslaget betyde en mindre ressourcebesparelse med hensyn til de bødesager, som fremover vil blive afgjort af retterne uden afholdelse af retsmøde. I disse sager vil der fremover ikke skulle afsættes tid til forberedelse og afholdelse af retsmøde for en politianklager. Da den tid, der er afsat til forberedelse og afholdelse af retsmøder i dag, søger at tage højde for, at der i en række sager ikke sker fremmøde – se nærmere herom lovforslagets punkt 2.2.1 – forventes ressourcebesparelsen for anklagemyndigheden at være begrænset.

Ændringen af bødesagsprocessen vil nødvendiggøre tilpasning af politiets sagsbehandlingssystemer samt rettelser i de elektroniske standarder. Udgifterne forbundet hermed anslås at beløbe sig til 1,5 mio. kr., som vil blive afholdt inden for politiets eksisterende ramme. Endvidere må det forventes, at der vil være et vist ressource-

forbrug forbundet med håndteringen af henvendelser fra modtagere af bødeforelæg vedrørende retsmødeafholdelse.

På baggrund af ovenstående er det vurderingen, at lovforslaget – som vil betyde en samlet set hurtigere og optimeret behandling af bødesagerne gennem retssystemet – ikke vil have økonomiske konsekvenser af betydning for staten. Lovforslaget vil endvidere have visse administrative konsekvenser for både domstolenes og politiets behandling af bødesager.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommuner og regioner.

7. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget medfører, at hvis en erhvervsdrivende – som har modtaget et bødeforelæg, hvor der er givet meddelelse i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 896 a, og som ikke vedtager bødeforelægget – ønsker sin sag behandlet i et retsmøde, skal vedkommende anmode om, at sagen behandles i et retsmøde. I dag indkaldes tiltalte automatisk til et retsmøde.

8. Lovforslagets administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører, at hvis en borger – der har modtaget et bødeforelæg, hvor der er givet meddelelse i

overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 896 a, og som ikke vedtager bødeforelægget – ønsker sin sag behandlet i et retsmøde, skal vedkommende anmode om, at sagen behandles i et retsmøde. I dag indkaldes tiltalte automatisk til et retsmøde.

9. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

10. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

11. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Rigsadvokaten, Foreningen af Statsadvokater, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politidirektørforeningen, Politiforbundet i Danmark, HK-Landsklubben for Politiet, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Amnesty International og DI – Organisation for Erhvervslivet.

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Der vil i en række af de sager, der i dag afgøres ved udeblivelsesdom, fremover ikke være behov for at afsætte tid til forberedelse og afholdelse af retsmøde for en politianklager.	Tilpasning af politiets sagsbehandlingssystemer samt rettelsers i de elektroniske standarder. Udgiften på 1,5 mio. kr. afholdes inden for politiets eksisterende ramme. Håndteringen af henvendelser fra bødeforelægsmodtagerne vedrørende retsmødeafholdelse. Samlet set er det vurderingen, at lovforslaget ikke vil have økonomiske konsekvenser af betydning for staten.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget vil medføre en hurtigere og optimeret behandling af bødesagerne gennem retssystemet. Lovforslaget vil endvidere give domstolene mulighed for en bedre planlægning ved afviklingen af bødesager.	Tilpasning af politiets systemer samt ændret arbejdsrutiner for politiet i forbindelse med indbringelse af bødesager for retten.

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Skal selv rette henvendelse, hvis sagen ønskes behandlet i et retsmøde.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Skal selv rette henvendelse, hvis sagen ønskes behandlet i et retsmøde.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I lovforslagets bilag 1 er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende bestemmelser.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 219 a, stk. 3, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at retten i bødesager, som behandles uden retsmøde efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, tillige kan afsige dom uden afholdelse af et retsmøde.

Til nr. 2 (§ 832, stk. 4)

Retsplejelovens § 832, stk. 4, ophæves som overflødig, idet polititjenestemænd med hjemmel i retsplejelovens § 832, stk. 1, jf. § 104, stk. 1, kan bemyndiges til at udstede bødeforelæg, herunder bødetilkendegivelser på stedet. Der henvises til punkt 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (§ 896, stk. 1, 3. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at sager, hvor der er udstedt et bødeforelæg, og hvor der i bødeforelægget er givet meddelelse i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 896 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, undtages fra hovedreglen om, at retten skal fastsætte tid og sted for en hovedforhandling, når anklageskriftet er indleveret til retten.

Til nr. 4 (§ 896 a)

Efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 896 a kan retten uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt et bødeforelæg, forudsat at det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og at den pågældende ikke rettidigt har fremsat en sådan an-

modning. Det skal fremgå af bødeforelægget, hvortil anmodningen skal rettes, jf. nærmere herom nedenfor.

Det forudsættes, at fristen for at anmode om et retsmøde fastsættes til mindst 14 dage fra den dato, hvor bødeforelægget (for så vidt angår bødetilkendegivelser på stedet det opfølgende brev) er sendt til den pågældende. Fristen kan være sammenfaldende med den frist, inden for hvilken den pågældende skal vedtage bødeforelægget for at undgå, at sagen oversendes til retten.

Det er hensigten, at bødeforelæg, der udstedes af politi og anklagemyndighed, skal indeholde den ovennævnte meddelelse, således at disse sager kan behandles efter den foreslåede nye ordning. Det gælder som udgangspunkt også bødeforelæg, som i henhold til færdselslovens § 119 a ikke kun omfatter en bøde, men også en frakendelse af førerretten, forudsat at sagen kan behandles uden domsmænd, og at adgangen til at afsige dom efter retsplejelovens § 897, stk. 1, ikke er afskåret, jf. punkt 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For så vidt angår bødeforelæg, der udstedes af andre myndigheder end politi og anklagemyndighed, forudsættes det, at bødeforelæggene alene forsynes med ovennævnte meddelelse efter aftale med Rigsadvokaten. Det bemærkes, at særmyndigheden i givet fald fortsat vil skulle overgive ikke vedtagne bødeforelæg til anklagemyndigheden, som herefter vil træffe beslutning om, hvorvidt det er nødvendigt at iværksætte en politimæssig efterforskning af sagen, og om sagen skal indbringes for retten. Det vil også være anklagemyndigheden, som i givet fald indbringer sagen for retten.

Det skal fremgå af bødeforelægget, hvortil anmodningen om, at sagen behandles i et retsmøde, skal rettes. Som udgangspunkt vil anmodningen skulle rettes til den myndighed, der har udstedt bødeforelægget. Hvis der er tale om bødeforelæg udstedt af en særmyndighed, vil det dog skulle aftales mellem Rigsadvokaten og den pågældende myndighed, om anmodningen skal rettes til særmyndigheden eller til den politikreds, som sagen skal overgives til, hvis bødeforelægget ikke vedtages.

Som udgangspunkt er alle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, som indeholder ovennævnte meddelelse om, at behandling af sagen i et retsmøde kræver anmod-

ning herom, og hvor sagen behandles uden domsmænd efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80, omfattet af den foreslåede ordning. Det forudsættes dog, at sager, hvor der er udstedt et bødeforelæg, men hvor anklageskriftet indeholder påstande, der går ud over bødeforelægget, ikke vil blive behandlet efter ordningen. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis en forurettet efter udstedelsen af bødeforelægget, har fremsat et krav om erstatning, som ønskes behandlet under straffesagen.

Det vil i øvrigt være op til retten at afgøre, om der i sager, hvor ovennævnte meddelelse er givet, og hvor der ikke er anmodet om et retsmøde, alligevel bør indkaldes til et retsmøde på samme måde, som det sker i dag. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis det på forhånd vurderes, at betingelserne for at afsige udeblivelsesdom ikke vil være opfyldt.

Det vil også kunne forekomme, at retten først senere under sagens behandling konstaterer, at der ikke er grundlag for at afsige udeblivelsesdom. I så fald må retten på dette tidspunkt indkalde tiltalte til hovedforhandling på samme måde som i dag.

Der er ikke i lovforslaget fastsat regler om, hvordan en person, der har modtaget et bødeforelæg, skal rette henvendelse med anmodning om et retsmøde. Det forudsættes, at vedkommende kan fremsætte sin anmodning både skriftligt og mundtligt.

Hvis den pågældende anmoder om et retsmøde, skal retten, når den modtager sagen fra anklagemyndigheden, fastsætte tid og sted for en hovedforhandling og indkalde tiltalte hertil på samme måde, som retten i dag indkalder til hovedforhandling i bødesager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80.

Der henvises i øvrigt til punkt 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5 (§ 897, stk. 1)

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 3, indebærer, at hvis en person, der har modtaget et bødeforelæg som indeholder den meddelelse, som er nævnt i forslaget til retsplejelovens § 896 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og den pågældende person hverken vedtager bødeforelægget eller rettidigt anmoder om, at sagen behandles i et retsmøde, vil retten kunne behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som fremgår af anklageskriftet, medmindre omstændighederne taler imod det. Der lægges således med lovforslaget op til, at domstolene skal foretage den samme prøvelse af grundlaget for at pålægge den tiltalte strafansvar, som i dag finder sted i bødesager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80, og

hvor en tiltalt udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald eller nægter at afgive forklaring.

De øvrige dele af forslaget til retsplejelovens § 897, stk. 1 og 2, svarer med redaktionelle ændringer til indholdet af den gældende § 897, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til punkt 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6 (§ 987, stk. 2)

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 987 om genoptagelse indsættes et nyt stk. 2, hvorefter en tiltalt, der har undladt at anmode om et retsmøde i en sag, som behandles efter den foreslåede bestemmelse i § 896 a, jf. lovforslagets § 1, nr. 4, og som herefter er blevet domfældt efter den foreslåede bestemmelse i § 897, stk. 1, nr. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 5, kan begære sagen genoptaget til forhandling, hvis vedkommende kan godtgøre at have været forhindret i at anmode om et retsmøde på grund af omstændigheder, som ikke kan tilregnes den pågældende, eller at bødeforelægget ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab.

Den foreslåede adgang til genoptagelse svarer til, hvad der i dag gælder ved udeblivelsesdomme, som afsiges i bødesager, der behandles uden domsmænd efter retsplejelovens kapitel 80, jf. den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 987, stk. 1. I sådanne tilfælde kan domfældte således få sin sag genoptaget, hvis vedkommende kan godtgøre at have haft lovligt forfald og på grund af omstændigheder, der ikke kan tilregnes vedkommende, har været forhindret i at give meddelelse om det, eller at indkaldelsen til retsmødet ikke er kommet rettidigt til vedkommendes kundskab, jf. også punkt 2.3 ovenfor. Det forudsættes i den forbindelse, at der – på samme måde som tilfældet er i dag for så vidt angår indkaldelser til retsmøder, jf. punkt 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger – anlægges en meget lempelig vurdering, hvis tiltalte oplyser ikke at have modtaget bødeforelægget.

I modsætning til den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 987, stk. 1, fremgår det ikke af det foreslåede stk. 2, at det er en betingelse, at anke efter reglerne i kapitel 82 ikke kan finde anvendelse. Dette skyldes, at personer, hvis sager behandles uden retsmøde efter den foreslåede nye ordning, aldrig vil opfylde betingelserne i retsplejelovens § 902, stk. 2 og 3, for at anke.

Der henvises i øvrigt til punkt 5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 988)

Den foreslåede ændring er en konsekvens af, at der med lovforslagets § 1, nr. 6, indsættes et nyt stk. 2 i retsplejelovens § 987.

Til § 2

Bestemmelsen fastsætter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. september 2011.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som ændret ved § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, § 2 i lov nr. 718 af 25. juni 2010, § 2 i lov nr. 1549 af 21. december 2010 og § 2 i lov nr. 1552 af 21. december 2010, foretages følgende ændringer:

§ 219 a. Rettens afgørelser i straffesager træffes snarest muligt, efter at den pågældende forhandling er til ende. Ved sagens optagelse til dom eller kendelse skal retten tilkendegive, hvornår dommen eller kendelsen vil blive afsagt. Kan afsigelsen ikke finde sted samme dag, skal dom eller kendelse dog afsiges senest inden en uge og, hvor nævninge har medvirket, senest dagen efter.

Stk. 2. Såfremt særlige omstændigheder gør det påkrævet, kan retten beslutte at fravige de i stk. 1 nævnte frister. I beslutningen skal anføres de omstændigheder, der bevirker, at fristen ikke kan overholdes. Beslutningen kan ikke kæres.

Stk. 3. Dommen afsiges i et retsmøde. Hvis afsigelsen ikke finder sted samme dag, som sagen er optaget til dom, og tiltalte ikke er fængslet, kan dommen dog afsiges uden afholdelse af retsmøde. Afsiges dommen i et retsmøde, oplæses dommens konklusion.

Stk. 4. Hvis tiltalte er fængslet, bør den pågældende bringes til stede ved dommens afsigelse.

Stk. 5. Retten meddeler tiltalte udskrift af dommen. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

Stk. 6. Tiltalte vejledes om adgangen til at anke dommen. Vejledningen gives ved dommens afsigelse, hvis tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende meddelelse eller forkyndelse, jf. stk. 5. Hvis afsigelsen ikke finder sted samme dag, som sagen er optaget til dom, gives vejledningen samtidig med, at retten tilkendegiver, hvornår dom-

1. I § 219 a, stk. 3, 2. pkt., indsættes efter »fængslet,«: »eller hvis sagen er behandlet efter § 896 a,«.

men vil blive afsagt, såfremt tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende meddelelse eller forkyndelse, jf. stk. 5. Det anføres i retsbogen, hvis vejledningen gives i et retsmøde, hvor tiltalte er til stede.

Stk. 7. Retten underretter den forurettede og andre, der har fremsat et borgerligt krav i en offentlig straffesag, om rettens afgørelse om kravet. I øvrigt meddeler retten den forurettede en udskrift af dommen, hvis den forurettede har anmodet om det.

§ 832. I sager om lovovertrædelser, der ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan anklagemyndigheden i et bødeforelæg tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelser og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde. Fristen kan efter anmodning forlænges af anklagemyndigheden.

Stk. 2. Reglerne i § 834, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 2, om krav til indholdet af anklageskrift finder tilsvarende anvendelse på bødeforelæg.

Stk. 3. Hvis sigtede vedtager bøden, bortfalder videre forfølgning, jf. dog § 724, stk. 2. Vedtagelsen har samme gentagelsesvirkning som en dom.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at bødeforelæg ved nærmere angivne overtrædelser af færdselsloven kan gives af en polititjenestemand i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelser, hvis lovovertrædelser kan afgøres efter faste bødesatser med en bøde på ikke over 3.000 kr. Reglerne i stk. 2 og 3 finder tilsvarende anvendelse. Lovovertrædelser kan dog betegnes kortfattet i bødeforelægget.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om konfiskation efter tilsvarende regler som i stk. 1 og 2. Reglen i 724, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 896. Anklagemyndigheden indleverer anklageskriftet til retten. Ved indleveringen er straffesagen indledt ved retten. Når anklageskriftet er indleveret, fastsætter retten tid og sted for hovedforhandlingen, medmindre sagen straks afvises efter § 846.

Stk. 2. Retten forkynder en indkaldelse til hovedforhandlingen for tiltalte med mindst 4 dages varsel. Retten kan dog fastsætte et kortere varsel. Ved forkyndelsen skal der udleveres en kopi af anklageskriftet til tiltalte.

Stk. 3. Indkaldelsen skal angive

2. § 832, stk. 4, ophæves.

Stk. 5 bliver herefter stk. 4.

3. I § 896, stk. 1, 3. pkt., indsættes efter »sagen«: »behandles efter § 896 a, eller«.

- 1) tid og sted for hovedforhandlingen, og
- 2) at tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Stk. 4. Forkyndelse kan undlades, når der under sagen ikke er spørgsmål om højere straf end bøde. I så fald sender retten indkaldelsen og en kopi af anklageskriftet til tiltalte senest 2 uger før hovedforhandlingen.

Stk. 5. Retten bestemmer, om vidner straks skal indkaldes, og om der skal træffes andre foranstaltninger med hensyn til bevisførelse. Ved tiltaltes møde i retten skal tiltalte have lejlighed til at angive de beviser, som tiltalte ønsker at føre.

§ 897. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald, eller nægter tiltalte at afgive forklaring, kan retten behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde og omstændighederne ikke taler imod det. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.

Stk. 2. Hvis sagen behandles i en anden retskreds end den, som tiltalte bor eller opholder sig i, kan retten efter anmodning fra tiltalte, eller hvis tiltalte udebliver, bestemme, at tiltalte skal afhøres ved retten i den kreds, hvor tiltalte bor eller opholder sig.

4. Efter § 896 indsættes:

»§ **896 a.** Retten kan uden afholdelse af retsmøde behandle sager, hvor der er udstedt bødeforelæg, hvis

- 1) det i bødeforelægget er angivet, at den pågældende, hvis bødeforelægget ikke vedtages, uden yderligere varsel kan blive dømt for det forhold, som bødeforelægget angår, uden mulighed for anke, jf. § 902, medmindre den pågældende inden for den frist, der er fastsat i bødeforelægget, har anmodet om, at sagen behandles ved et retsmøde, og
- 2) den pågældende ikke rettidigt har fremsat anmodning som nævnt i nr. 1.«

5. § 897, *stk. 1*, ophæves, og i stedet indsættes:

»Når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, kan retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte

- 1) udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald,
- 2) nægter at afgive forklaring, eller
- 3) har undladt at anmode om et retsmøde, jf. § 896 a.

Stk. 2. En dom efter *stk. 1* kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.«

Stk. 2-4 bliver herefter *stk. 3-5*.

Stk. 3. Hvis der i en sag, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, for tiltalte møder en person, der har skriftlig fuldmagt fra tiltalte og er villig til at meddele de nødvendige oplysninger, kan retten modtage den mødtes forklaringer og erklæringer og lægge dem til grund for afgørelsen, som om de var afgivet af tiltalte selv.

Stk. 4. Skal der afhøres vidner indkaldt af tiltalte i en sag, hvor hverken tiltalte eller en forsvarer er mødt, afhøres vidnerne af retten.

§ 987. Er en udebleven tiltalt blevet domfældt, uden at anke efter reglerne i kapitel 82 kan finde sted, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør, at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden sådan frist som bestemt i § 904, jf. § 910. Reglerne i §§ 979, stk. 2, -982 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Stk. 2. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte uanset betingelserne i stk. 1, 1. pkt., begære sagen genoptaget til ny forhandling. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 4 uger fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i stk. 1, 3. og 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Udebliver domfældte under den nye hovedforhandling, hæver retten ved kendelse sagen, og den afsagte dom bliver stående ved magt.

Stk. 4. Under de i stk. 1, 1. pkt., anførte betingelser kan tiltalte begære genoptagelse af en ankesag, som er afvist på grund af hans udeblivelse. Er en anke afvist i medfør af § 920, stk. 3, kan tiltalte begære genoptagelse, når han godtgør, at det skyldes ham utilregnelige omstændigheder, at anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham. Begæring om genoptagelse må fremsættes over for den ret, der har afvist anken. I

6.I § 987 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Er en tiltalt blevet domfældt uden retsmøde efter § 897, stk. 1, nr. 3, kan domfældte begære sagen genoptaget til forhandling, når domfældte godtgør at have været forhindret i at anmode om et retsmøde på grund af omstændigheder, som ikke kan tilregnes den pågældende, eller at bødeforelægget ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Reglerne i stk. 1, 2. -4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.«

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

øvrigt finder bestemmelserne i stk. 1, 2. - 4. pkt., tilsvarende anvendelse.

§ 988.Hvis en straffesag genoptages i medfør af § 987, stk. 2, kan tilførsler til retsbogen om forklaringer afgivet af vidner og syns- og skøns mænd under den forudgående behandling foruden i de i § 871 nævnte tilfælde anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden hovedforhandlingen har anmodet om fornyet afhøring.

7.I § 988 ændres »§ 987, stk. 2« til: »§ 987, stk. 3«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. september 2011.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.